

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

سیوطی

جلسه ۷۱

استاد: وافی یزدی

موضوع: فاعل

فاعل یا اسم ظاهر است، مثل: «قام زید»؛

و یا مستتر است، مثل: «زید قام» (هو مستتر در قام)، که در این صورت:

الف- رجوع به اسم مذکور می کند: زید قام (هو مستتر در قام است که به زید بر می گردد)

ب- رجوع به چیزی می کند که فعل بر آن دلالت دارد: و لا یشرَب الخمر حین یشرَبها و هو مومن (ولا یشرَب

الشارب)

ج- از قرائن حالیه فهمیده می شود: کَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِي (بَلَغَتِ الرُّوحُ...)

حذف فاعل:

بصریین: فاعل هیچگاه حذف نمی شود اما برخی موارد استثناء وجود دارد، مثل: سقیاً و رعياً

نظر مصنف در مورد استثناء: در این مثال، فاعل به تنهایی حذف نشده بلکه همراه فعل حذف شده و مثال بهتر، فعل

جمعیه است که با نون تاکید موکد شده است: يَضْرِبَنَّ (واو که فاعل است حذف شده و ضمّه روی باء، دلالت بر آن می

کند)

نکته:

اگر فاعل اسم ظاهر باشد، فعل آن همیشه مفرد می آید: فاز الشهداء - قام أخواک - جائت الهدنات

اما طبق لغت غیر فصیح، فعل می تواند مطابق با فاعل، تشبیه یا جمع نیز بیاید: أکلونی البراغیث